

Kaip elgtis įgėlus bitei, vapsvai ar širšei

Vabzdžių įgėlimui yra alergiški apie 2–3 proc. žmonių - jiems vabzdžio įgėlimas gali baigtis net mirtimi – pasireiškia alerginės reakcijos ir gali ištikti anafilaksinis šokas. Daugumai žmonių įgėlus vabzdžiui pasireiškia vietinės odos reakcijos – skausmas, patinimas ir paraudimas.

Mokslininkų duomenimis, nuo bičių, vapsvų ir širšių įgėlimo kasmet iš 100 milijono gyventojų miršta nuo 3 iki 48 žmonių. Amerikoje per metus tokių mirčių būna apie 50. Lietuvoje kasmet pasitaiko pavienių mirčių atvejų.

Kaip elgtis įgėlus bitei ar širšei?

Jei žmogus nėra alergiškas, pirmiausiai reikėtų pasistengti ištraukti geluonį, nes dar kurį laiką iš jo sunkiasi nuodai. Širšės ir kamanės geluonies nepalieka, tad jo ieškoti nereikėtų. Gerai padeda sugeltos vietos šaldymas šaltu vandeniu ar koku nors šaltu daiktu. Įgeltą ranką ar koją reikia pakelti – sumažės tinimas, dėl jo atsiradęs tempimas, skausmas. Jei žmogus yra alergiškas vabzdžių įgėlimui (nuodams), alerginės reakcijos požymiai, tokie kaip dilgėlinė (bėrimas), gali pasireikšti ne tik įgėlimo vietoje, bet žmogų gali pradėti mušti karštis, atsirasti nerimas, padų, delnų, odos niežulys, lūpų, akių vokų, ryklės tinimas, kristi kraujospūdis. Dėl žemo kraujospūdžio žmogui darosi silpna, jis gali prarasti sąmonę, gali ištikti anafilaksinis šokas.

Įgėlus vabzdžiui nedelsiant būtina kreiptis į gydytoją, kai:

- patinimas, sklindantis nuo įgėlimo vietos, labai išplinta, pvz. apima abiejų rankų, kojų sąnarius;
- po įgėlimo į ranką ar koją pradeda tinti veidas, gerklė (kimsta balsas);
- įgelta į veidą arti akies, į liežuvį ar kitą burnos vietą (per neatsargumą atsikandus obuolio, kriaušės ar kito vaisiaus su širše viduje);
- jei įgėlimo vietos patinimas nemažėja 1–2 paras (infekcijos tikimybė);

Net ir nealergiškam žmogui gali būti pavojingas atvejis, jei širšė įgelia į gomurį ar liežuvio šaknį. Kol neprasidėjo tinimas ir žmogus dar gali nuryti, reikia išgerti antialerginių antihistamininių vaistų ir kvieisti gydytoją.

Kaip reikėtų elgtis, kad būtų išvengta bičių ar širšių įgėlimo?

Užpuolus širšei ar bitei nereikėtų jų vaikyti, daryti staigių judesių. Staigūs judesiai užpuolikes erzina, o užmuštos bitės, širšės arba vapsvos kvapas iškviečia į kovą kitas gentaines. Dėl to, niekada nesistenkite su jomis kovoti netoli avilio.

Vabzdžiai dažniau puola tuos, kurie jau buvo kartą sugelti. Taip yra dėl to, kad kartą sugeltas žmogus, pamatęs atskridusią širšę, išsigąsta, pradeda panikuoti ir išskiria medžiagas, kurios vabzdį dar labiau traukia. Todėl pamačius atskridusį vabzdį, reikia elgtis ramiai, nemosikuoti rankomis. Širšės ir bitės gelia gindamos savo lizdą arba kai yra pagautos ar prispaustos.

Širšės pirmiausiai puola tamsias ir blizgančias vietas, todėl geriausia yra vilkėti chaki, baltos, pilkos, žalios spalvų drabužiais.

Gamtoje nereikėtų kvėpintis kvėpalais, naudoti stipriai kvėpiančių higienos priemonių, nevalgyti saldžių maisto produktų, pritraukiančių vapsvas ir bites, nevaikščioti basiems ant žolės, kad, netyčia užmynus vabzdį, šis negalėtų įgelti. Nepatartina gerti iš skardinių ar butelių.

Nepatartina, ypač vaikams, būti ten, kur formuojamos gyvatvorės, pjaunama žolė, šienaujama, nebūti su vaiku arti avilio ypač toje juostoje, kuria bitės artėja prie avilio lakos ir iš jo išskrenda.

Vaikams, ypač tiems, kurie yra alergiški įgėlimams, patartina lauke nevalgyti ledų, negerti saldžių gėrimų. Pietaujant gamtoje ant stalo rekomenduojama padėti 2–3 lėkštutes su pakaitintu actu, keptais ar virtais svogūnais. Širšės bei vapsvos vengia pakaitinto acto ir svogūnų kvapo.

Vengti, ypatingai mažiems vaikams, žaisti šalia šiukšlių dėžių, lauko virtuvių, nes gendančių vaisių, uogų bei maisto kvapai vilioja širšes ir vapsvas.

Įgėlus bitei, širšei ar vapsvai nepadeda:

- galūnės užveržimas varžčiu,
- nuodų atsiurbimas iš įgėlimo žaizdelės,
- įpjovimas įgėlimo vietoje kraujui nuleisti,
- repelentų (išskyrus kelias rūšis) naudojimas (jie net gali vilioti bites, širšes ir vapsvas).

Parengė
Jonas Antanavičius,
Dezinfektologas, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras